

P. Țipordei • M. Niculescu

MANUAL
DE VIOARĂ

Volumul III

GRAFOART

CUPRINS

Volumul I

Vioara. Maeștri constructori și interpreți	5
1. Descrierea vioarei și a arcușului	9
2. Ținerea vioarei, poziția corpului și a mâinii stângi	11
3. Apucarea, conducerea și împărțirea arcușului	12
4. Exerciții pe coarde libere cu valori de note întregi	14
5. Exerciții pe coarde libere cu valori de note doimi	15
6. Studii cu valori de note întregi și doimi	17
7. Studii cu valori de note pătrimi	18
8. Combinarea valorilor de note întregi, doimi și pătrimi	20
9. Măsura de $\frac{4}{4}$. Duete	21
10. Duple coarde libere	22
11. Pauze (de notă întregă, doime și pătrime)	24
12. Măsura de $\frac{3}{4}$	26
13. Măsura de $\frac{3}{8}$	27
14. Optimea. Exerciții aplicative în măsurile $\frac{4}{4}$, $\frac{3}{4}$ și $\frac{3}{8}$	29
15. Aplicarea degetelor 1 și 2 pe coarda La	31
16. Aplicarea degetelor 1, 2 și 3 pe coarda La	31
17. Legato.	32
18. Semnul de repetiție	34
19. Aplicarea degetelor 1 și 2 pe coarda Re	37
20. Aplicarea degetelor 1, 2 și 3 pe coarda Re	35
21. Melodii, cântece, duete	40
22. Aplicarea degetelor 1 și 2 pe coarda Mi	42
23. Aplicarea degetelor 1, 2 și 3 pe coarda Mi	44
24. Pătrimea cu punct	45
25. Melodii și cântece.	47
26. Aplicarea degetelor 1 și 2 pe coarda Sol	48
27. Aplicarea degetelor 1, 2 și 3 pe coarda Sol	45
28. Intonația sunetelor Fa-Si pe coardele Mi și Sol	51
29. Aplicarea degetelor 1, 2, 3 și 4 pe coarda Sol	52
30. Aplicarea degetelor 1, 2, 3 și 4 pe coarda Re.	54
31. Aplicarea degetelor 1, 2, 3 și 4 pe coarda La.	57
32. Aplicarea degetelor 1, 2, 3 și 4 pe coarda Mi.	60
33. Extensia degetului 4 pe coarda Mi	61
34. Studii, cântece, duete	64
35. Gama Do major	57
36. Gama Sol major	39
37. Studii în gama Sol major	61
38. Melodii, cântece și dansuri populare	72
39. Intervale. Intervale de terță	74
40. Trăsătura de arcuș „portato“	76
41. Studii recapitulative	78
42. Contratimpul	80
43. Măsura incompletă	81
44. Intervale de cvartă	82

45. Prima și secunda volta	84
46. Intervale de cvintă	86
47. Intervale de sextă	37
48. Trăsătura de arcuș détaché.	35
49. Tempo și caracterul execuției	89
50. Gama La minor natural	92
51. Cântece în gama La minor natural	93
52. Intervale de septimă și octavă.	94
53. Trăsătura de arcuș martellato	95
54. Melodii populare	96
55. Gama La minor armonic	97
56. Trăsătura de arcuș „staccato“	99
57. Melodii și cântece în gama La minor armonic.	100
58. Gama La minor melodic	101
59. Duple coarde cu aplicarea degetelor	103
60. Melodii populare în Gama Sol major.	105
61. Gama Mi minor natural	106
62. Cântece și dansuri populare	107
63. Melodii populare. Duete în Do major	109
64. Cântece și duete pe melodii populare.	112
65. Gama Do major. Recapitulare	114
66. Studii și melodii	115
67. Gama Sol major. Recapitulare	118
68. Gama Mi minor natural	120
69. Gama Mi minor melodic	123
70. Gama Mi minor armonic.	124
71. Trioletul.	127
72. Studii cu triolet	129
73. Gama Fa major	132
74. Melodii și cântece	134
75. Studii.	135
76. Sincopa pe timpi.	138
77. Sincopa pe jumătăți de timp	140
78. Gama Re minor	143
79. Gama Re minor melodic	145
80. Gama Re minor armonic. Studii	147
81. Șaisprezecimea	149
82. Studii.	152

Volumul II

83. Dansuri populare – prelucrări	6
84. Optimea cu punct	7
85. Măsura de $\frac{3}{8}$	9
86. Duet în Sol major.	10
87. Duet în Fa major	11
88. Măsura de $\frac{3}{4}$	12
89. Măsura de $\frac{3}{8}$	14
90. Cântece și duete	16
91. Măsura de $\frac{3}{8}$	17

Volumul II (continuare)

92. Gama Re major	20
93. Studii tehnice	21
94. Studii melodice	23
95. Cântece – duete	25
96. Studii pentru tehnica arcuşului	26
97. Recapitularea gamelor Fa major și Sol major	28
98. Pauza de șaisprezecime	30
99. Gama Re major – Recapitulare	32
100. Studii cu optimi și șaisprezecimi	34
101. Studii cu sincope.	37
102. Dansuri populare și piese cu pian	39
103. Gama Si minor natural	42
104. Studii și cântece	44
105. Gama Si minor melodic	46
106. Gama Si minor armonic	49
107. Măsura de $\frac{7}{4}$	54
108. Măsura de $\frac{8}{8}$	55
109. Gama Si bemol major	57
110. Note de ornament: apogiatura, mordent, grupet, tril	61
111. Melodii și cântece în gama Si bemol major.	64
112. Gama Sol minor natural	68
113. Gama Sol minor melodic	70
114. Gama Sol minor armonic	72
115. <i>Reverie</i> de M. Niculescu	76
116. Poziția a II-a fixă. Studii în gama Si bemol major	81
117. Studii în gama Do major	85
118. Schimburile de poziție	90
119. <i>Rigaudon</i> de Rameau, <i>Gavotă</i> de Martini, <i>Menuet</i> de Haydn, prelucrare Niculescu-Țipordei.	98
120. Studii în poziția I și a II-a fixă și cu schimburi de poziții	102
121. Studiul dublelor coarde (terțe și sexte)	104
122. Studii cu schimburi de poziții I–II	105
123. Poziția a III-a fixă. Studii	108
124. Gama Re major	111
125. Gama Mi bemol major	113
126. Gama Do minor	115
127. Schimburile de poziții I–III în gama Do major	117
128. Studii cu schimburi de poziții I–III în gama Re major	121
129. Schimburi de poziții I–III în gama Mi bemol major	125
130. Schimburi de poziții I–III în gama Re minor	127
131. Schimburi de poziții în gama La major.	131
132. Studii tehnice și melodice	134
133. Schimburi de poziții I–II–III în gama Mi bemol major	141
134. Studiul recapitulativ în poz. I–II–III	145

Volumul III

135. Transpoziția	5
Modurile populare	7
136. Moduri diatonice de Stare majoră	7
137. Moduri diatonice de Stare minoră	11
Moduri populare cromatice.	17
<i>Horă</i> de P. Țipordei. <i>Alunelul oltenesc</i> de N. Lungu	17
<i>Cântec oltenesc. Doina Ciobanului</i> notată de P. Țipordei	19
138. Unele mijloace de expresie muzicală	21
<i>Sarafanul roșu</i> de A. E. Varlamov (vioară și pian)	22
139. <i>Într-o glumă</i> de P. Țipordei.	24
<i>Staccatissimo – Invitație la boră</i> de P. Țipordei	30
140. <i>Sonata pentru vioară și pian</i> (partea IV) de P. Țipordei	31
141. <i>Concertino pentru vioară și pian</i> de M. Niculescu	35

REPERTORIU

Joh. Seb. Bach: <i>Menuet</i>	46
Iosif Ivanovici: <i>Valurile Dunării</i>	47
W. A. Mozart: <i>Rondo</i>	49
Franz Schubert: <i>Moment muzical</i>	50
M. Glinka: <i>Ciocârlia</i>	53
M. Glinka: <i>Polca</i>	54
R. Schumann: <i>Plugarul vesel</i>	55
R. Schumann: <i>Mars</i> – prelucrare la 3 vioari Niculescu – Țipordei.	56
H. Purcell: <i>Arie</i>	57
J. S. Bach: <i>Vălurel</i> (duet vioară - cello)	58
P. Ceaikovski: <i>Cântec napolitan</i>	59
P. Ceaikovski: <i>Barcarola</i>	60
A. Dvorak: <i>Humoresque</i>	62
W. A. Mozart: <i>Menuet</i>	64
I. Dunaevski: <i>Cântec liric</i>	65
<i>Păstorul</i> : Cântec popular ceh	66
B. Smetana: <i>Polca din Boemia</i>	66
Ioseph Lanner: <i>Vals</i>	67
Paul Constantinescu: <i>Duet</i>	68
Mihail Jora: <i>Când strugurii se coc</i>	69
<i>Dansul cu evantaiete</i> – popular chinez	69
<i>Melodie populară maghiară</i>	69
<i>Cântec și dans popular bulgar</i> prel. P. Țipordei	70
<i>Krakowiak</i> – dans popular polonez	71
<i>Perinița</i> – dans popular	71
<i>Sârba trei păzește</i> – dans popular	71
<i>Sârba dogarilor</i> – dans popular	74
<i>Ca la Breaza</i> – dans popular.	72
<i>Ciuleandra</i> – dans popular	72
<i>Banul Mărăcine</i> – dans popular	73
C. Porumbescu: <i>Balada pentru vioară</i>	73
C. Porumbescu: <i>Cântec de 1 Mai</i>	74
J.-H. Fiocco: <i>Allegro</i>	76
Fr. Chopin: <i>Mazurca</i>	82

Trecerea unei piese muzicale din tonalitatea originală în altă tonalitate se numește transpoziție. În transpoziție se schimbă numai tonalitatea cu armura respectivă, iar toate celelalte elemente muzicale rămân neschimbate (modul, melodia, ritmul, nuanța etc.).

Scopul transpoziției este :

1. a schimba o tonalitate incomodă pentru instrument cu altă tonalitate mai corespunzătoare tehnicii vioarei ;

2. a ușura citirea partiturilor prin înlocuirea tonalităților care folosesc mai mulți accidenti constitutivi, prin alte tonalități cu mai puțini accidenti ;

3. a adapta la cerințele vocilor de copii piese muzicale scrise pentru alte voci ;

4. Adaptarea pieselor scrise pentru pian sau pentru alte instrumente la posibilitățile tehnice violonistice.

Transpoziția este de două feluri : la vedere

sau directă și scrisă.

Transpoziția la vedere se poate face la orice interval fără a se transcrie partitura. Cele mai uzitate transpoziții sînt :

a. la cvintă superioară sau inferioară, folosind aceeași digitație pe coardele alăturate ale vioarei ;

b. la octava superioară sau inferioară ;

c. la ton și semiton suitor sau coborîtor ;

d. la orice interval, în muzica vocală, prin stabilirea tonalității noi în funcție de cerințele vocilor.

Transpoziția scrisă constă în transcrierea în întregime a unei piese muzicale, din tonalitatea originală, în altă tonalitate. Se scrie la cheie armura noii tonalități și se transcrie piesa muzicală mai sus sau mai jos, în funcție de intervalul stabilit, urmărind cu strictețe păstrarea raportului de înălțime dintre tonalitățile respective.

HORĂ
(Fragment)

Tempo di hora

1

2

3

4

5

6

TRANSPOZIȚIE CU UTILIZAREA ALTERAȚILOR ACCIDENTALE

1 Moderato

2 Terță mică superioară

3 Secundă mare inferioară

4 Secundă mare superioară

5 Semiton cromatic

ALUNELUL

Temă : de transpus în *Do major, Fa major, Re major* etc.

6 Allegretto

mf

Modurile populare

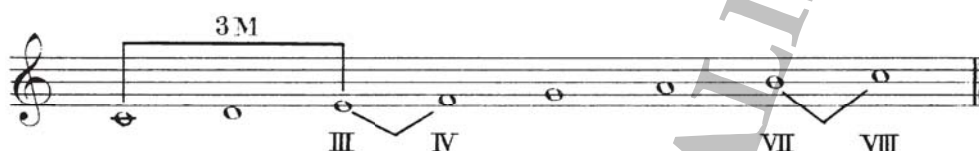
Folclorul muzical românesc, prin coloritul său specific, prezintă probleme interesante din punct de vedere al variației ritmice, al melodiei inspirate dintr-o puternică tensiune interioară care a generat și o structură aparte în componența modurilor populare. De-a lungul veacurilor, poporul nostru și-a exprimat în cîntece, gîndurile și diferitele grade ale sensibilității sale. Cîntecele populare, pătrunse de sentimentul dorului și al plaiului românesc, au o mare forță expresivă, un evident colorit național, o originalitate puternică. În general, ele apar fie în structura diatonică sau cromatică. Modurile populare, prin structura lor specifică, se deosebesc de gama model

(Do major și La minor) din sistemul tonal. Prin mod înțelegem impresia ce se desprinde dintr-un cîntec sau melodie, atmosfera intonațională legată de relația sunetelor (poziția tonurilor și a semitonurilor) față de tonică.

În funcție de locul de așezare a tonurilor și semitonurilor în cuprinsul unei scări muzicale și după terța mare sau mică, distingem: moduri diatonice de stare majoră, moduri diatonice de stare minoră și moduri populare cromatice. Fiecare mod poate fi construit pe diferite sunete (trepte) cu condiția să i se respecte structura pe care o are în starea lui naturală.

MODURI DIATONICE DE STARE MAJORĂ

MODUL IONIAN

Modul ionian este identic cu gama model Do major. Are la bază terța mare între treptele

I—III și semitonurile între treptele III—IV și VII—VIII.

FOAIE VERDE ȘI-O GUTUIE

Cîntec popular din Muntenia

Moderato

MODURI DIATONICE DE STARE MINORĂ

MODUL DORIAN

Structura modului dorian cu terța mică pe tonică ne indică modul de stare minoră cu semitonurile plasate între treptele II—III și VI—VII. Elementul caracteristic al modului este treapta a VI-a urcată care formează sexta mare pe to-

nică. Datorită acestui interval, modul dorian are un caracter mai luminos, comparativ cu gama Re minor natural. Numeroase cîntece, doine și balade demonstrează practica modului dorian și larga lui răspîndire în toate regiunile țării.

MUNȚILOR CU BRAZI ÎNALȚI

Cîntec păstoresc din Moldova

Allegretto

FOAIE VERDE TREI ALUNE

Cintec popular

Moderato

3

The musical score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a 3/4 time signature, and the tempo marking 'Moderato'. The melody is written in a 3-measure phrase. The second staff continues the melody, ending with a double bar line.

MODUL EOLIAN

The diagram shows a single staff with a treble clef. It illustrates the Eolian mode (natural minor scale) with notes on lines II, III, VI, and VII. A bracket labeled '3m' spans from the second line to the third line, and another bracket labeled '3m' spans from the sixth line to the seventh line, indicating the minor third intervals between these degrees.

Modul eolian este de stare minoră, identic cu tonică și semitonurile între treptele II—III și gama model La minor natural, cu terța mică pe V—VI.

INTRĂ PEȚITORII-N SAT

Cintec popular

Allegretto

1

The musical score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a 2/4 time signature, and the tempo marking 'Allegretto'. The melody is written in a 2-measure phrase. The second staff continues the melody, ending with a double bar line.

SÎRBĂ DIN OLTENIA

Allegro

2

The musical score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a 2/4 time signature, and the tempo marking 'Allegro'. The melody is written in a 2-measure phrase with fingerings III, 3, I, 3, 4, 3, 1, 4, 2. The second staff continues the melody, ending with a double bar line and fingerings 4, 3, 4, 3, 1, 4, 2.

I-AUZI CUM MĂ-NTREABĂ SATUL

Cîntec popular din folclorul nou

Allegro moderato

138.

Unele mijloace de expresie muzicală

O compoziție muzicală născută prin procesul de creație al compozitorului trăiește prin interpret. Redarea piesei muzicale de către interpret presupune o înțelegere profundă a structurii piesei și o cunoaștere a elementelor din care este alcătuită melodia (gama, măsura, fraze, nuanțe, semne dinamice). Felul de a re-

da o lucrare muzicală poate varia de la un instrumentist la altul fără a schimba adevăratul înțeles al piesei respective.

În ceea ce privește vioara, în afară de tehnica instrumentului se folosesc și alte mijloace care îmbogățesc posibilitățile de expresie muzicală.

ten.

poco a poco accel.

SONATA PENTRU VIOARĂ ȘI PIAN
(Parea a IU-a)

PETRE ȚIPORDEI

Allegro con slancio

VIOARĂ

Pian